

80ndad

Aiatöö 50 aastat tagasi

Kui minu isa käis koolis, siis oli igal õpilasel kohustus käia aiatöödel 3 päeva: iga päev pidi tööd tegema 4 tundi. Kella 8.00st kuni 12.00ni.

Algklassides jagas aiatöid klassijuhataja, kuid suuremates klassides aednik. Tol ajal oli aedniku nimi Reet Eesmäe. Klassijuhataja tegeles õpilastega ning hindas neid.

Päev algas sellega, et õpilased kogunesid kasvuhuone ette kella 8.00ks. Aednik hakkas töid jagama. Tüdrukud pidid enamasti tegelema rohimistöödega. Poisid pidid enamasti tegelema kastmistööde ja vee vedamisega. Suurema klassi poisid pidid muru niitma käsiniitjaga. Põõsaaluseid pidid nad niitma käsivikatiga, sest sel ajal ei olnud veel trimmereid.

Kui tööpäev oli läbi, sai iga laps päevikusse hinde. 3 päeva ja 3 hinnet. Enamasti saadi hinded viied, mõni üksik, kes ka koerust tegi, sai hindeks nelja. Lapsed tahtsid aiatöö kohe suve alguses ära teha, et hinne oleks varem käes ning suve keskel ei peaks kooliaias tööd tegema.

1980

Kirjutas Kätriin Järve

Jutustas Veljo Järve

Kirjand kooliaiaast

Kui mu isa oli väike, siis ta käis ka Vändra Gümnaasiumis ning ta pidi käima suvel kooliaias tööl, ainult et tema ajal oli see väga teistsugune.

Neil oli sellel ajal kooliaias töötegemine viimasel koolinädalal ning nad pidid töötama 4-5 tundi päevas. Kuna mu isa oli tööga harjunud, siis polnud see talle probleemiks.

Esimesed päevad pidid nad rohima, hekki pügama või muru niitma, kuid neljandal päeval tuli midagi uut: nende juurde sõitis traktor, mille taha oli kinnitatud ader, millega oli võimalik põldu harida. Mu isa oli varem ka traktoriga saanud sõita, kuid mitte nii moodsaga. Kuid ta ei olnud ainuke, kes tahtis sellega sõita, sest terve tema klassi poisid tahtsid ka seda imelist põllutehnikat kasutada. Konkurents oli tugev, kuid mitte nii tugev kui mu paps, sest ta trügis oma jõuga järjekorra ette ning oligi esimene, kes traktoriga sõita ja künda sai.

Mu isa nautis igat hetke sellest ning peale pooletunnist sõitu pidi ta järgmistele ka andma proovida. Seda sündmust jäi mu isa terveks eluks mäletama.

Sellel ajal, aastatel 1981-1988, olid minu isa mälestusajad kooliaiaast. Kooliaed oli suur ja võimas. Sellel ajal olid aiatööd suvekuudel nii suurematel kui ka väiksematel õpilastel. Väiksematel oli aiatöö kolm neljatunnist päeva, aga suurematel oli viis neljatunnist päeva. Väiksemad tegid lihtsamaid töid, aga suuremad tegid raskemaid.

Tol ajal oli kooliaed väga suur ja praeguse kunstmuruväljaku asemel oli suur õunaaed. Õunu tuli korjata sügisel ja õunu anti söögivahetunnil lastele. Kooliaias kasvatati ka kartuleid, neid oli väga palju. Kasvatati ka igasuguseid teisi juurvilju. Hästi palju oli ka marjapõõsaid, rohkem kui tänapäeval. Muidugi olid ka suured lillepeenrad nagu praegu ja kasvuhuone oli sama, mis on siiani säilinud sellest ajast.

Isa üks huvitav juhtum oli see, kui poisid pandi maad kaevama ja kellegi peenrast tuli suur puujuurikas välja, aga isa sai kiita, kuna tema peenar oli korras ja lasti varem koju.

Teine huvitav juhtum oli see, kui poisid pandi mustsõstraid korjama ja avastasid ühe suure põõsa seest jalgpallisuuruse herilasepesa, poisitel oli huvitav, togisid pesa, kuni kõik said nõelata ja sellega tööpäev lõppes.

1981-1988

Kirjutas Jürgen Juss

Jutustas Aivo Juss

Minu onu mälestused Vändra Gümnaasiumi kooliaias on üdini negatiivsed. “Väga eredalt meenuvad mulle need lõputu pikad tunnid rohimist,” meenutab onu. Ega tänapäeva õpilaste aias veedetud tunnid ongi poole lühemad kui kunagi. Praegu tehakse aiatöid ühel suvepäeval kõige rohkem kaks tundi, kui kunagi oli see aeg vähemalt nädal aega, iga päev neli tundi.

Onu meenutab kooliaias olemist kui väga tüütut kohustust. Kohale pidi minema iga ilmaga ning väiksena nii pikalt töö tegemine tundus raske. Päeva lõppu oodati pingsalt, et saaks koju vaheaega nautima minna.

1982

Kirjutas Keidi Trellmann

Jutustas onu

Mälestus kooliajast

Minu vanaema käis Vändra keskkoolis ja sel ajal oli neil lisaerialaks aiandus, kus nad pidid kooliaias kevadel, suvel ja sügisel tegema tööpraktikat.

1982-1983

Kirjutas Kristina- Helen Kuusik

Jutustas vanaema

Mälestuslugu kooliaiaist

Minu isa käis Vändra Keskkoolis aastatel 1982-1990. Sellel ajal oli kooli juures suur juurviljaaed. Kooli juhtkond oli aia üle väga uhke, sest sellest räägiti palju ja öeldi, et kogu juurvili, mis oli meie koolitoidus, on kasvatatud oma aias.

Isale on meelde jäänud, et kõige rohkem olid nad aias õpetaja Reet Eesmäega. Tema oli vist aia eest vastutav. Aias olemise ajast meenub isale kõige rohkem kõplamine ja rohimine, ei mäleta, et lapsed oleksid midagi istutanud. Reet oli aias nõudlik, logeleda ei lubanud ja peenrad pidid olema puhtaks rohitud. Lastele rohimine väga ei meeldinud ja paljud proovisid sellest kuidagi ära viilida.

1982-1990

Kirjutas Toomas Toht

Minu ema mälestus kooliajast

Kunstmurustaadioni asemel oli ka kooliaed. Aiatööd jagati mitme klassi vahel ära, algklassidel oli kolm päeva ja igal päeval kolm tundi, põhikool käis tööd tegemas aga viiel päeval viis tundi. Nad pidid marju korjama, kõplama ja näiteks rohima. Seal, kus hetkel on purskkaev, oli kunagi peenar. Aiatööl pidi käima ja minu ema arust oli see väga igav, kuid seda pidi ikkagi tegema, sest selle eest sai hinde. Kevaditi käidi klassiga istutamas erinevaid taimi. Seal ei tohtinud ka niisama ringi käia.

1982-1991

Kirjutas Mirjam Rahuoja

Minu ema meenutus kooliaiaist

Minu ema õppis Vändra Keskkoolis, nüüdses gümnaasiumis, aastatel 1982-1993. Loomulikult oli kooliaed juba siis olemas, aga hoopis teises kuues ja mõõtmetes. Aed oli piiratud traataiaga ja sinna niisama jalutama minna ei saanud. Sügisel käisid õpilased õunaraksus, sest maapind oli neid täis. Ema mäletamist mööda kasvatas kool ise oma kartuli ja köögiviljad.

Iluaed oli juba siis kooliaia au ja uhkus. Lillepeenrad olid erinevate kujundustega ja ilusti hooldatud.

Õpilased ei armastanud kooliaeda väga aiatöö pärast. Esimesest klassist alates oli kohustus käia kooliaias aiatööd tegemas, väiksemates klassides kolm päeva, ja alates neljandast neli päeva. Kellel suvel tegemata jäi, pidi sügisel peale tunde järgi tegema.

Aastaid hiljem käib mu ema meelsasti kooliaias jalutamas. Tema jaoks uus on imeline purskkaev ja istumisnurk. Ja need kaunid lilled koos nimede ja tutvustustega. Õpilaseaegne vastumeelsus on asendunud uhkusega oma kooli ja selle väärrika kooliaia üle. Igal koolil pole sellist imelist maalapikest ette näidata.

1982-1993

Mälestusi Vändra Keskkooli kooliaiaist

Minu vanemad ja vanavanemad õppisid meie koolis. Minu emal on mälestusi kooliaiaist rohkem ja tema rääkis kaks lugu. Mõlemad lood on 80. aastatest, kui kooliaed oli suurem ja õpilased pidid igal suvel aiatööd tegema.

Kooliaias kasvatati sellel ajal kõike: marju, õunu, kartuleid, kapsaid ja muid köögivilju. Tänapäevase jalgpalliplatsi asemel kasvasid õunapuud ja oli ka väike kartulipõld. Sügisel, kui kogu kool saadeti nädalaks kolhoosi kartuleid võtma, said mõned õpilased võtta kartuleid kooliaias. Kartulivõtmiseks oli väike traktor juba vaod laiali ajanud ja puust kastid põllu peale valmis pandud. Õpilastel ei olnudki muud teha, kui need kokku korjata. Ema mäletab, et põllul palju lapsi ei olnud ja kartulid said üsna ruttu kastidesse. Kuna enamik õpetajaid oli õpilastega kolhoosis, siis kooliaeda vist õpetajat ei jagunud ja ära minna ei tohtinud ning kastide otsas jalgade kõlgutamine muutus igavaks, hakkasid kartulivõtjad kartulisõda pidama. Kartuleid loobiti usinasti ja nii mõnigi vise tabas valusasti. Õnneks keegi suuremat viga ei saanud ja mõne aja pärast sai kartulid uuesti vakkadesse kokku korjatud. Omavahel tehti nalja, et parimatelt põldudelt võetakse ikka kartuleid kaks korda.

Teine lugu on väheke piinlik ja teiste asjaosaliste nimed jäävad saladuseks. Ema mäletamist mööda toimus see lugu tema gümnaasiumis õppimise ajal. Meie kooli musterpeenra asemel kasvasid maasikad. Õpilased said neid maitsta siis, kui sattusid nende valmimise ajal aiatööle. Tavaliselt oli aiatöö juunis ja augustis. Juulis, kui maasikad just valmis said, seal õpilasi ei olnud. Kokkulepitud kellaajal saadigi kokku. Selleks, et kooliaia vastas elavad õpetajad Väino ja Sünne Külvi neid ära ei tunneks, sai pähe sätitud plastmassist nokaga nokamütsid, mis hea klassivend oli kuskilt hankinud. Ema mäletab, et oli ikka piinlik küll ja süda puperdas veel pärast tükk aega.

80ndad
Kirjutas Hendrik Privits
Jutustas Marget Privits

Tädi mälestused kooliaiaist

Kuna minu isa ainus mälestus kooliaiaist oli lõputu rohimine, läksin tädi juurde lootuses, et ehk mäletab tema natuke rohkem.

Eks temalgi meenus esimese asjana ikkagi rohimine, riisumine ja siis jälle rohimine, sest kooliaed oli oma mõõtmetelt palju suurem kui praegu. Seal kasvatati vist peaaegu kõike: erinevaid juurvilju, marju, õunu, maitsetaimi, kurke, tomateid ja lilli.

Aiatööl hakkasid lapsed käima kohe peale esimest klassi. Suve jooksul oli kohustus teha aias tööd kolm tundi päevas ja kolm päeva järjest. Klassi lapsed olid suve peale laiali jagatud, võis juhtuda nii, et aiatööl olles ei olnud samal ajal aias tööl ühtegi sõpra. Juhendasid võõrad suuremate klasside õpetajad, kes sageli olid kurjad ja liiga nõudlikud. Töö eest pandi hindeid ja kes oli kõige aeglasem, ei pruukinud viite saada.

Aga ega kõik aiatööl ka halb olnud. Erinevatel kuudel kooliaias töötades olid omad plussid - jaanipäeva paiku sai maasikaid suhu pista, juulis sai marjapõõsastes suu magusaks teha, ilusast suurest kasvuhoonest sai võib-olla mõne maitstva tomati või kurgi näpu vahele.

Sageli anti lastele, kellel kodus aed oli ja kes usinasti lillepeenraid rohisid, lilletaimi oma aeda istutamiseks. Lilli oli ja on ka praegu kooliaias palju, üks uhkem ja ilusam kui teine.

Küsisin tädi käest, milline oli lemmik aiatööpäev. Vastus oli lihtne: "Kõige toredam päev oli see, kui vihma sadas. Siis pandi kohale tulnud lastele päev kirja, hinne 5 päevikusse ja saadeti koju tagasi."

Temal kooliaastate jooksul selliseid päevi ei olnud, võib-olla üks või kaks.

1982-1993

Kirjutas Karolin Sumre
Jutustas Helke Sumre

Kooliaed

Praeguse kunstmurustaadioni asemel olid siis aedviljapeenrad, kuhu oli külvatud erinevaid seemneid. Mõtlesime poistega, et teeme nalja ja vahetame ära sildid, kuhu olid kirjutatud külvatud aedviljade nimed, et näha, kui palju nalja saab ja mis nägu aednik teeb, kui taimed tärkavad ning viljad pole need, mis olema peaks.

1984

Kirjutas Kadi Pärnoja
Jutustas Peep Pärnoja

Kooliaed

Pidime käima igal suvel aiatööl. Mõistlik oli minna siis, kui sadas vihma või olid halvad ilmaolud, sest siis pandi nimi kirja ja sai koju tagasi minna ning ei pidanud tööd tegema. Põhiliseks tööks oli kõnniteede rohimine ja koolistaadioni kõplamine. Kuna rohimine polnud meil meelt mööda, siis oli eriti oluline jõuda esimeste seas kohale, et õnnestus saada kärumeheks. Võidujooks kärudele oli alati esmatähtis, sest neid jagus vaid neljale.

Sügisel minnes pidime kooliaias sõstraid korjama. Siis suutsime muidugi ennast igale poole korjamise ajaks ära nihverdada, kuid kui tüdrukud olid kärud täis korjanud olime esimesed, kes olid nõus neid kokkuostu toimetama, kuid esimese kurvi taga hakkasime alati neid peoga sisse pugima. Kokkuostu jõudes oli isu nii täis söödud, et ei tahtnud marju mitu päeva enam näha.

1984

Kirjutas Kaisa Pärnoja
Jutustas Peep Pärnoja

Kooliaia mälestuslugu

Kui mu ema oli väike ja koolis käis, siis oli õpilase kohustus käia suviti kooliaias tööl. See ei olnud talle väga meeltemööda, sest tööaeg tundus pikk ja alati tehti ka kvaliteedikontroll. Lastel oli aiatöö kohta väike päevik, kuhu pandi kirja kõik n-õ kella täpsusega. Kes kus mida tegi ja kui hästi. Maal kasvava lapsena ei tundnud ta aiatööst puudust, sest peaaegu igal majapidamisel oli oma aia- ja põllumaa, kus tolele ajastule omaselt kasutati samuti usinalt lapstööjõudu. Ehk siis aiatöö...

Kool oli vana ja väärikas ning selle juurde kuulus ebamõistlikult suur aiamaa, mis sisaldas kõike: nii viljapuid ja marjapõõsaid kui ka juurviljapeenraid, ilu- ning maitsetaimi. Ema ei mäleta detailselt, aga enamasti oli tüdrukutel rohimistöo ning maitse- ja ravimtaimede kogumine. Maitsetaimed ja ravimtaimed korjati kokku ja kuivatati. Neid kasutati hiljem toidu ja tee tegemiseks. Samuti sai aiatöö asemel korjata loodusest ravimtaimi ja viia need apteeki.

1985-1989

Kirjutas Steven

Jutustas Steveni ema

Mälestus kooliaiaast

Sel ajal, kui minu isa VG-s käis, olid kohustuslikud aiatöö päevad, mis kestsid nädal aega. Kooliaias tuli kõvasti tööd teha. Põhiline töö oli kõplamine ja kastmine. Kooliaeg oli siis palju suurem. Seal, kus praegu on staadion, olid õunapuud ja kasvatati kartuleid. Selgelt oli tal meeles päev, kus nad nägid kooliaias kõvasti vaeva kastmisega. Tol ajal kasteti suurt maa-ala ja peenraid kastekannudega. Kui nad olid just lõpetanud kastmise, tuli suur äikesevihm ja jäi pikalt sadama. Kuigi aiatöö oli raske, ütles isa, et kooliaed on vajalik, sest annab kaasa vajalikke oskusi ning ka kooli kööki kasulikke juurvilju ja maitsetaimi.

1980

Kirjutas Martin Tehvanus

Mälestus kooliaiaast

Minu õpingute ajal oli võimalik Vändra Keskkoolist saada õpilasel amet. Ameti suundi oli mitu, aga minu väljavalituks osutus traktoristi väärikas amet. Ehk et saime koolis omandada Jaak Tarre juhendamisel teooriat ja esimesi kokkupuuteid taktoriga. Hiljem siis olime oma kodukandi sovhoosis suvel praktilal heinatööde asjus.

Peategelaseks oli linttraktor T-74, mis on ilmselt seesama masin, mis seisab tänasel päeval tööõpetuse ehk kunstimaja esisel haljasalal. Traktori jaoks oli kena kuurialune kunagise õunaaia kõrval (täna on õunaaia asemel jalkaväljak). See konkreetne traktor keeras ainult ühele poole meie ajal. No mingi pidur või sidur oli katki lihtsalt. Ja selleks, et saada pöörata paremale, tuli pöörata peaaegu täisring vasakult alates, ja kui kogemata pööramist õigel ajal ei suutnud lõpetada, tuli uuele tiirule minna. Ehk et vene tehnika ja halb mis hirmus.

No ja see tutvumine traktoriga nägi välja sedasi, et muudkui sõitsime kooliaiatagusel põllul vaikselt teise käiguga edasi-tagasi ja kordamööda. Kui aga õpetaja silmapiirilt kadus, siis ikka sõitsime kuuenda käiguga ja ettevõtmisesse tekkisid kohe ohtlikud elemendid. Ei hakka kirjeldama selle traktori, mida ravasuu nimetas “natt”, töö põhimõtteid, aga et midagigi mõista, siis selleks, et see isend natukenegi pööraks, tuli sikutada vastava poole kangi käega. Kui oli soov kannakat teha, siis pidi vajutama jalaga põhja ühe pedaali ja sikutama samal ajal käega kangi nii kuis jaksasid. Kõik oli rohmakas toores vaev. Need käega sikutatavad kanged olid tohutult tugevate vedrudega ja väga lähestikku. Ja nii jutuski, et üks mu kallid klassivend tegi oma kohustuslikke teise käigu ringe ja siis lasi kogemata litaki oma pöidla nende kangide vahele. Temperamentse inimesena ta karjats ja hüppas traktorist suure valuviha tõttu sõidu pealt välja. Traktor sõitis vaikselt ja tuimalt edasi kooliaeda ning ronis seni, kuni tal mootorijaksu oli, mööda teele jäänud õunapuud üles. Peaaegu oleks see juhita traktor külili kukkunud. Õnneks ladva poole ronides keegi talle gaasi ei lisanud ja vapper masin suri ebatraktorilikus asendis selle puu najal välja. Vedas nii meil kui ka traktoril.

Ütleme nii, et antud intsidendist tuli pahandust küll!

1986

Kirjutas Lisett Küüts

Mälestusi kooliajast

Lõpetasin Vändra Gümnaasiumi (Keskkooli) 1989. aasta kevad-suvel.

Õppisin selles lennus, kes lõpetasime kevadel 8. klassi ning sügisel alustasime 10. klassis.

Kooliaias toimetasime kõik suved, kui õppisin Vändras. Suvel sai teha aiatööd, mis kestis nädala ehk viiel päeval kestusega kolm tundi päevas.

Praeguse gümnaasiumi astmes ehk meie ajal keskkoolis õpetati meid aias külvama, pikeerima, istutama, rohima, niitma, õunapuid pügama ja saaki sügisel koristama.

Mina sain kooli lõpetades aedniku tunnistuse. Selline tunnistus anti, kui kolme keskkoolis õpitud aja jooksul osalesid nendes tundides. Kooliaed oli sellel ajal ka palju suurem. Õunaaed ja kartulivaod olid praeguse suure kunstmuruga jalgpalliväljaku asemel.

Väga toredad ja tegusad õpinguaastad olid Vändra koolis.

1986-1989

Oma mälestuse keskkooliajast kirjutas Angeelika Alev (Mägisalu) oma lapsele

Mälestused kooliajast

Minu kooliajal oli kooliaed palju suurem. Praeguse kunstmuruga jalgpalliväljaku asemel oli uhke õunaaed, pikad kartulivaod, marjapõõsad, köögiviljapeenrad.

Kooli kolmandas astmes ehk keskkoolis olid meil kodundustunnid. Kevaditi külvasime seemned taimekastidesse. Kui taimed olid juba piisavalt suured, tuli need pikeerida suurematesse kastidesse. Enne koolist suvevaheajale jäämist aitasime aiatädil lilletaimed maha istutada.

Suvel olid meil aiatööpäevad. Need olid viiepäevased ja tegime 3-4 tundi tööd. Algul tundus aeg pikk, aga see läks kiiresti. Tegime erinevaid aiatöid, mis oli vaja ära teha. Tore oli ka oma klassikaaslastega suvel aega veeta, siis ei olnud moodsaid võimalusi.

Väga tore aeg oli.

1987-1988

Kirjutas Enely

Jutustas Angeelika Mägisalu

Mälestusi kooliaiaast

Minu ema Aet mäletab, kui tal oli aiatöö. Aiatöö pikkus oli tal 5 päeva, tema tööks oli sellel ajal teeradade kõplamine ja teeservade sirgeks tegemine. Minu ema mäletab, et kõblad olid väga nürid ja nendega oli raske tööd teha. Tal sai seal alati klassikaaslastega nalja, aga naerda ei tohtinud, sest siis sai karistada. Põhitöödeks oli köögiviljade seemnete külvama ja hiljem peenarde rohimine.

1987

Kirjutas Hans Lepla

Jutustas Aet Lepla

Ema kogemus kooliaiaast

Minu ema, kes lõpetas Vändra gümnaasiumi 1988. aastal, kogemused polnud sugugi halvad. Ta mäletab kooliaeda, nagu oleks see suurem olnud. 2024. aastaks on kooliaed nii väike osa koolist. Seal, kus on staadion, oli ka kooliaed.

Lisaks meenutas ema seda tüütust, mis olid rohimistunnid. Sinna pidi minema keset mõnusat suve, lausa terve nädal. Talle tollel ajal üldse ei istunud, aga nüüd on usin rohenäpp. Eks kellele noortest meeldis see lõputu rohimine.

See kasvahoone pidi ka olema täpselt samasugune, mida ema mäletab.

Tänapäeval õnneks või kahjuks pole enam rohimistunde. Isegi mina pidin põhikoolis rohima, aga tegelikult, mis rohimine see on sõpradega. Eks see oli rohkem viiside leidmine, kuidas seda üle lasta.

1988

Kirjutas Mihkel Tuisk

Jutustas Ülle Tuisk

Kooliaia mälestuslugu

Kevadistel ja suvistel soojadel päevadel oli kombeks teha aia heaks tööd. Seal sai teha alati palju põnevaid ja harivaid tegevusi. Meil oli aeg rabarberi korjamiseks, mis oli alati põnev. Saime lilledega koju minna ja need oma aeda istuda. Rohisime ja riisusime lehti, et aed oleks puhas ja korras. Kastsime hoolsalt taimi, et need hästi kasvaksid. Mäletan, kuidas käisime kasvuhooes taimi imetlemas ja õppisime loodustundides aias toimuvat. Kooliaed oli koht, kus saime lõbusalt õppida ja loodust nautida.

1989

Kirjutas Liis Koitla

Jutustas Janno Koitla